

Verkiezingsprogramma
Gemeenteraadsverkiezingen

16 maart 2022

#voorHeusden

Zij aan zij in alle kernen!

Samen, rechtvaardig & dichtbij

Voorwoord

Er is door de leden van de programmacommissie hard gewerkt om voor het CDA een programma #voorHeusden te schrijven. Hiervoor is met diverse mensen en organisaties gesproken. Dank daarvoor. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in voorliggend Verkiezingsprogramma: 'Zij aan zij in alle kernen!'

Dit alles heeft geresulteerd in het CDA-programma voor de komende vier jaar, rekening houdend met de wensen van de inwoners. Dit uit zich onder andere in de aandacht voor het verenigingsleven, de vrijwilligers en mantelzorgers, maar ook behoud van ons buitengebied in combinatie met de groeiende vraag naar ruimte voor opwekking van duurzame energie en manieren om te recreëren. Maar ook zorg voor het tekort aan betaalbare woningen en de urgente verduurzamingsopgave die ons allen, maar ook onze kinderen en kleinkinderen aangaat.

Als CDA maken wij duidelijke keuzes voor nieuwe of lopende ontwikkelingen en willen wij verder bouwen aan de gemeente Heusden. Een gemeente van elf kernen met een goed voorzieningsniveau waar prettig gewoond, gewerkt en gerecreëerd kan worden. Waar de gemeente initiatieven van inwoners, ondernemers, buurten en verenigingen (onder)steunt.

Als lokale partij, met lokale ideeën staat het CDA in verbinding met de Heusdense samenleving. Wij staan in dienst van het algemeen belang. Waarbij verschillende deelbelangen tegen elkaar worden afgewogen. Als partij, maar ook als mensen willen we tegenstellingen overbruggen en vertrouwen genereren. Daarbij kijkt het CDA Heusden verder dan de waan van de dag. Wij realiseren ons dat in de loop van gemeenteraadsperiode 2022-2026 problemen kunnen ontstaan waarmee op het moment van het schrijven van ons Verkiezingsprogramma nog geen rekening kon worden gehouden. Dit vraagt om gemeenteraadsleden die hierop kunnen inspelen en die zich kunnen baseren op uitgangspunten. Een commitment wat het CDA Heusden in volle overtuiging kan aangaan.

Op 16 maart 2022 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Wij hopen op uw steun zodat wij de komende vier jaar hard kunnen werken aan de toekomst van de gemeente Heusden. Samen, rechtvaardig & dichtbij.

Charlotte Bol
Lijsttrekker CDA Heusden

Inhoudsopgave

1. Sociaal Domein Zorg	4
2. Cultuur & Sport Verenigingen	5
3. Recreatie & Toerisme Vrijetijdseconomie	6
4. Duurzaamheid Energietransitie & Klimaatproof	7
5. Verkeer Slim & Duurzaam	9
6. Wonen Betaalbaar & Passend	10
7. Buitengebied Groen Erfgoed & Landbouw	11
8. Economie Ondernemen & Werkgelegenheid	12
9. Bestuur & Financiën Rechtvaardig & Duurzaam	13

1. Sociaal Domein Zorg

Veel zorgtaken zijn van het Rijk naar de gemeente Heusden overgegaan. De zgn. decentralisatie. De gemeente is verantwoordelijk gesteld voor vrijwel de gehele maatschappelijke ondersteuning. Het CDA weet dat dit alle bewoners raakt: zorg, welzijn, armoedebeleid, schuldhulpverlening, werk, onderwijs, opvoed- en inkomensondersteuning. Korte lijnen en daadkracht zijn dan ook nodig.

In het sociaal domein zorgt de gemeente Heusden voor sturing op toegang, het aanbod en de uitvoering. Het uitgangspunt van het CDA is (menselijke) betrokkenheid, dienstbaarheid en zo min mogelijk bureaucratie. Goede zorg en een goed vangnet staan voorop, tegen redelijke kosten. Bewoners, (zorg)instanties en kerkelijke instellingen worden gevraagd initiatieven te ontplooiën, elkaar te versterken, en samen tot oplossingen te komen.

Het CDA vindt het daarnaast belangrijk dat vrijwilligers, mantelzorgers en professionals tijdig signaleren wanneer iemand eenzaam is. Uit cijfers blijkt dat van de volwassen bevolking bijna een op de tien Nederlanders zich eenzaam voelt (2019). Met de coronacrisis zijn onze sociale contacten ook veranderd. Dit heeft ervoor gezorgd dat mensen zich eenzamer voelen dan voor de crisis. Volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau is in coronatijd de groep eenzame ouderen zelfs verdubbeld.

Het CDA wil:

- 1.1 Eén sociaal-hulploket dicht bij de burger. Gericht op de mens en ondersteunend in relatie tot de (benodigde) instanties. Hierdoor worden problemen eerder gezien en opgelost.
- 1.2 Goede samenwerking tussen professionals, mantelzorgers en vrijwilligers bevorderen. Het CDA vindt dat te allen tijde voorkomen moet worden dat mantelzorgers overbelast raken. Uitval leidt tot hogere maatschappelijke kosten. In 2021 is becijferd dat als mensen niet voor hun naasten zouden zorgen, de kosten voor de maatschappij circa 32 tot 44 miljard euro zou bedragen.
- 1.3 Schuldenproblematiek aan de voorkant preventief aanpakken, met als doel om mensen ook op lange termijn uit de schulden te houden.
  - (1) Door tijdige signalering en het voorkomen van wachttijd. Laat mensen, die voldoen aan de voorwaarden, z.s.m. toe in de schuldhulpverlening.
  - (2) Door als gemeente een subsidie aan te vragen en beschikbaar te stellen voor een tijdelijke proef met basisinkomen. Een soort basisinkomen brengt namelijk financiële rust. Met professionele begeleiding wordt gewerkt aan eigen toekomstdoelen. Denk aan: wegwerken van schulden, het behalen van een diploma of het vinden van werk.
  - (3) Dat de gemeente de mensen die gedupeerd zijn in de kinderopvangtoeslagen affaire alle hulp biedt om de gevolgen van de toeslagenaffaire zo snel en goed mogelijk te boven te komen en daarmee ook het vertrouwen in de overheid te herstellen.
- 1.4 Dat de gemeente begeleid vervoer van onze kwetsbare senioren naar het Jeroen Bosch Ziekenhuis en het Elisabeth-Tweesteden Ziekenhuis in Tilburg ondersteunt.
- 1.5 Aandacht voor de bestrijding van eenzaamheid. Dit probleem is van alle generaties, jongeren en ouderen. Dit kan door lokale (kleine) initiatieven te steunen, die helpen de eenzaamheid tegen te gaan.
- 1.6 Zich inzetten voor passende jeugdzorg. Het instellen van een Jeugd- en Gezinsteam is een goed initiatief dat bijdraagt aan vlotte zorg op maat.
- 1.7 Voldoende dagbesteding voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Neem als gemeente hierin een bemiddelende rol.
- 1.8 Meer regie voeren op de integratie van de statushouders. Sterkere regie op het integratieproces vanuit de gemeente, en goede samenwerking tussen betrokken instanties en vrijwilligers, zorgt ervoor dat statushouders sneller integreren.
- 1.9 Behoud van de basisschool in Vesting Heusden.
- 1.10 Dat alle elf kernen binnen de gemeente Heusden over minimaal één eigen buurthuis kunnen beschikken.

- 1.11 Dat de gemeente lokale omgevingswaarden voor luchtkwaliteit opstelt en zich actief inzet om gezondheidsschade door onder meer houtstook te beperken. Gezondheid is immers zeer bepalend voor de kwaliteit van leven.
- 1.12 Continue werken aan een gezonde leefomgeving.
- 1.13 Voortdurend werken aan een inclusieve samenleving, want ieder mens is van grote waarde en behoort mee te kunnen doen in de samenleving.
- 1.14 Investeren in de aanpak van laaggeletterdheid. Zodat voor iedereen die zijn vaardigheden wil verbeteren een aanbod van goede kwaliteit in de buurt bereikbaar is. Goed kunnen lezen, schrijven en rekenen is cruciaal voor de gezondheid en om volwaardig deel te kunnen nemen aan de maatschappij.

2. Cultuur & Sport Verenigingen

De gemeente Heusden beschikt over een sterk aanbod van culturele voorzieningen en sportverenigingen die het CDA onverminderd in stand wil houden. Denk bijvoorbeeld aan het cultureel centrum De Voorste Venne, Museum het Gouverneurshuis, onze harmonieën en fanfares, openluchtzwembad Het Run, de sporthal Dillenburcht en sportcentrum Die Heygrave. Cultuur en Sport dragen namelijk bij aan de ontwikkeling, ontspanning en ontmoeting. Het moet daarom voor iedereen - jong of oud- vrij toegankelijk zijn. Belangrijke randvoorwaarden daarbij zijn dat het financieel haalbaar moet zijn en toekomstbestendig. Het CDA beseft dat onze verenigingen op vrijwilligers draaien en zij vormen het cement van onze samenleving. Daarom pleit het CDA voor een gelijk speelveld voor alle verenigingen en een subsidiebeleid dat beloont wanneer men creatieve oplossingen heeft om zelf meer inkomsten te genereren of extra leden te werven. Dat creatieve oplossingen worden beloond met financiële ondersteuning of door bemiddeling.

Het CDA ziet ook dat tegenwoordig vooral cijfers tellen. Maar het bestaansrecht van culturele en sport instellingen, musea en harmonieën en fanfares kunnen niet alleen aan omzet, ledental en bezoekcijfers worden ontleend. Er zijn andere waarden, zoals de bijdrage aan onderwijs en welzijn, aan kennisontwikkeling, aan innovatie en creativiteit, aan stadspromotie en economie. De gemeente Heusden moet deze brede maatschappelijke betekenis ook in de subsidie afweging meenemen. Onderzoek heeft uitgewezen dat educatie en cultuur een preventieve functie hebben ter voorkoming van achterstand, eenzaamheid en criminaliteit.

De gemeente Heusden is rijk aan cultureel erfgoed. Dat vertelt over onze rijke historie. We moeten zuinig met ons historisch erfgoed omgaan. Tegelijkertijd moeten we het (be)leefbaar en toegankelijk maken en behouden voor de huidige en komende generaties. Het CDA maakt zich sterk voor behoud van beeldbepalende elementen uit onze geschiedenis. Dit gezegd hebbende, realiseert het CDA zich dat cultureel erfgoed meer omvat. Het wordt ook beoefend door verenigingen, zoals de Heemkundekring, schuttersgilden, harmonieën en fanfares. Ook hier maakt het CDA zich sterk voor.

Het CDA blijft zich inzetten voor een gevarieerd en ruim aanbod van sporten in Heusden. Sport is voor iedereen bereikbaar: een lichamelijke of financiële beperking mag deelnemen aan sport en bewegen niet in de weg staan. Het CDA beseft dat door de coronapandemie (buiten) sportvoorzieningen hard nodig zijn. Men is soms ongezonder gaan leven en kampt daardoor met overgewicht. In onze samenleving kunnen mensen dankzij sport gestimuleerd worden tot een gezondere levensstijl. Niet alleen op lichamelijk vlak want buiten bezig zijn is een perfect middel tegen isolement en eenzaamheid.

Het CDA wil:

- 2.1 Dat de elf kernen van de gemeente Heusden hun eigenheid behouden. Dit wordt onder andere bepaald door historische karakteristieke panden, bedrijfsgebouwen, waterwerken, kerken en kapellen. Hier moeten we zuinig op zijn.

- 2.2 Dat de status van de 380 rijks- en gemeentelijke monumenten binnen de gemeente Heusden gerespecteerd en gehandhaafd wordt. Ervaring leert dat (nieuwe) eigenaren niet altijd de juiste inzet tonen of gewoonweg niet weten dat hun pand een monumentale status heeft.
- 2.3 Aandacht voor het behoud van Vesting Heusden, het historisch en toeristisch centrum van de gemeente:
  - 1) Door in samenwerking met stakeholders te komen tot een visie op de Vestingstad Heusden.
  - 2) Door op korte termijn: het begroten en inplannen van onderhoud van de vestingwerken, bestrating, Herptse Poort, Kasteelterrein en het witte hekwerk voor de toegangswegen vanaf Herpt, Oudheusden en Heesbeen.
- 2.4 Zich sterk maken voor behoud van ons immaterieel erfgoed. Denk aan Onzen Dag in Elshout ter afsluiting van de bedevaartsmaand mei. En bijvoorbeeld ook de jaarlijkse herdenking van de Stadhuisramp op 4-5 november in Vesting Heusden.
- 2.5 Dat de gemeente zoals in het verleden de jaarlijkse monumentendag blijft faciliteren.
- 2.6 Dat de gemeente het enige geregistreerde museum in de gemeente, het Museum Het Gouverneurshuis, blijft steunen in de onderhoudskosten en waar nodig het bestuur ondersteunt bij fondsenwerving.
- 2.7 In samenwerking met de religieuze instellingen komen tot een volwaardige kerkenvisie. Het behoud en onderhoud van religieus erfgoed is belangrijk. Het behoort immers tot onze geschiedenis, onze cultuur en onze identiteit.
- 2.8 Dat muziekonderwijs en muziekverenigingen worden ondersteund, gelijkwaardig aan de ondersteuning van sportonderwijs en sportverenigingen. Muziekbeoefening draagt immers bij aan de gezondheid, het welzijn en de ontwikkeling van inwoners.
- 2.9 Dat kunst, muziek en cultuur als vast onderdeel wordt opgenomen in het lesprogramma van alle basisscholen omdat het bijdraagt aan de algemene ontwikkeling, geletterdheid en geestelijke gezondheid. Het is tevens belangrijk bij het bieden van perspectief en preventie (uitval, crimineel gedrag). Daardoor is het uiteindelijk kostenbesparend op andere domeinen zoals zorg.
- 2.10 Dat middelgrote en grote kernen beschikken over een sportaccommodatie.
- 2.11 Dat sportaccommodaties goed toegankelijk zijn en worden ingezet voor multifunctioneel gebruik, zoals bewegen voor ouderen en andere doelgroepgerichte activiteiten.
- 2.12 Dat de gemeente de aanvraag van verklaringen omtrent gedrag (VOG) gaat bevorderen en ondersteunen bij verenigingen die met kwetsbare mensen werken. Deze VOG's kunnen al gratis aangevraagd worden, maar bezorgen verenigingen veel werk waardoor ze vaak niet aangevraagd worden.
- 2.13 Dat het openluchtzwembad Het Run behouden blijft voor de gemeente. Het zwembad vervult voor veel inwoners een belangrijke maatschappelijke functie, namelijk een ontmoetingsplek waar jong en oud (sport) plezier beleeft.
- 2.14 Dat de samenwerking tussen scholen en sportverenigingen wordt gestimuleerd. Het CDA vindt sporten op scholen belangrijk. Het is bijvoorbeeld belangrijk om sport aan te bieden voor iedereen die niet financieel draagkrachtig is.
- 2.15 Sporten in de buurt bevorderen door, waar mogelijk, kleinschaligheid te creëren dicht bij de mensen.
- 2.16 Dat (kleine) sportterreinen en de omgeving goed onderhouden worden.

3. Recreatie & Toerisme Vrijtijdseconomie

De historische en natuurlijke omgeving van onze gemeente draagt bij aan het welzijn en is aantrekkelijk voor het beoefenen van vrijetijdsactiviteiten. We hebben op het gebied van recreatie dan ook veel te bieden. De toeristische krachten van de gemeente zijn de Vesting Heusden, de Ringdijk en de Drunense Duinen. De nabijgelegen Efteling en de uitstekende verbinding naar 's-Hertogenbosch versterken het toerisme in onze gemeente.

De cijfers wijzen uit dat het binnenlands toerisme in de lift zit. Ook is door de coronapandemie de binnenlandse reislust toegenomen. Vakantiegers vertoeven daar waar ze rust en ruimte vinden. Het CDA wil daarom investeren in gezond toerisme: kwaliteit, service en bereikbaarheid voor bezoekers. Dus: goede wandelroutes en (snel)fietsinfrastructuur wat bijdraagt aan betere bereikbaarheid en het autoverkeer terugdringt. Daarbij is het belangrijk dat verdere groei van toerisme wel gebeurt met in achtneming van de eigen bewoners.

Het CDA beseft terdege dat een sterke toeristische sector in Heusden bijdraagt aan de lokale economie en de aantrekkingskracht van de gemeente Heusden. Deze aantrekkingskracht van de gemeente draagt tegelijkertijd bij aan het woongenot van de inwoners.

Het CDA wil:

- 3.1 Dat de groei van toerisme in balans blijft. Voor de Vesting Heusden moet dit integraal worden opgenomen in de visie op de Vestingstad Heusden.
- 3.2 Samen met bewoners en ondernemers bepalen wat nodig is voor de toekomst. De gemeente moet hierbij helpen. Ook om in de verdere toekomst te kijken. Hoe houden we samen alle kernen binnen de gemeente Heusden vitaal? Hoe zorgen we er samen voor dat het voorzieningenniveau op peil blijft? Het CDA wil proactief op zoek gaan naar bewoners en ondernemers die mee willen denken en participeren.
- 3.3 De gemeente in zijn geheel beter op de kaart zetten. Naast Vesting Heusden beschikt de gemeente over een schat aan erfgoed. Denk aan de naoorlogse architectuur: de Delftse en Bossche school. Maar ook de wederopbouw van de boerderijen. Of de archeologische geschiedenis van Vlijmen en Heesbeen. Zij vormen een belangrijk onderdeel van onze identiteit.
- 3.4 In de gemeente een evenwichtig aanbod van (culturele) evenementen.
- 3.5 Dat het Van Gogh Nationaal Park in oprichting daadwerkelijk de status van Nationaal park verwerft. Het CDA vindt dat hiermee de regionale kansen worden verenigd die een positieve bijdrage kunnen leveren aan de Brabantse (en daarmee de Heusdense) vrijetijdseconomie.
- 3.6 Samenwerking met de Langstraat gemeenten intensiveren.
- 3.7 Aansluiting van Oudheusden en Vesting Heusden en omliggende (kleine) kernen op de geplande snelfietsroute A59 Waalwijk - Drunen - 's-Hertogenbosch door veilige en goed onderhouden fietspaden.
- 3.8 Verbod op carbidschieten met oud en nieuw binnen de bebouwde kom.

4. Duurzaamheid Energietransitie & Klimaatproof

Samen hebben we een verplichting naar komende generaties toe. We beseffen allemaal dat we zuiniger moeten zijn op ons leefmilieu. Er zal daarom naar een goede balans gezocht moeten worden tussen economische exploitatie en biodiversiteit, en de kosten die daarmee gepaard gaan dienen eerlijk verdeeld te worden.

De gemeente Heusden heeft in 2021 ingestemd met de Regionale Energie- en Klimaatstrategie (REKS). Een blauwdruk hoe onze inwoners energie kunnen besparen en duurzaam kunnen opwekken. Waaronder het duurzaam verwarmen van huizen. Want er zijn ruim 19.000 woningen in de gemeente Heusden. De verduurzamingsopgave zal onder andere daar plaats moeten gaan vinden. Deze woningen zijn in handen van huurcoöperaties (26%), andere verhuurders (6%) en particuliere eigenaren (68%). Alle woningen moeten in 2050 aardgasvrij zijn. Maar ook voor het bedrijfsleven is een belangrijke rol weggelegd. Bedrijventerreinen vormen nog te weinig onderdeel van de discussie over energiebesparing, terwijl juist hier milieuwinst gerealiseerd kan worden.

De gemeente Heusden heeft een voorbeeldfunctie wanneer het aankomt op verduurzaming. Goed voorbeeld doet goed volgen. Milieuvriendelijk gedrag van mensen, bedrijven en organisaties, zoals

lokale energie coöperaties, verdienen onze steun. Want als iedereen iets doet, kan er veel bereikt worden!

De verduurzamingsopgave is enorm ingrijpend, omvangrijk en technisch complex. Het heeft betrekking op alle sectoren en de gehele samenleving. Het omvat energiebesparing enerzijds en het komen tot duurzame opwekking anderzijds. Maar de opgave is niet alleen puur technisch en fysiek. De transitie raakt ook ons sociale beleid. Het vindt achter de voordeur van mensen plaats. Verduurzaming biedt dan ook kansen: namelijk sociaal maatschappelijke versterking door samen te werken, de gemeente, de inwoners, het bedrijfsleven en de professionals. De energietransitie vergt nieuw menselijk gedrag. Een duurzame woning of bedrijf betekent niet meteen een duurzaam mens of ondernemer. Het CDA is een voorstander van bewustwording. Verworvenheden die bijdragen aan CO2 uitstoot zullen bediscussieerd moeten worden. Innovatie alleen zorgt er niet voor dat ons gedrag milieu- en klimaatvriendelijker is. Het is én-én: cultuuromslag en technologische vernieuwing.

Het CDA wil:

- 4.1 De bewustwording onder burgers en ondernemers vergroten. Want nog niet iedereen is bezig met verduurzaming. Zij aan zij met inwoners en bedrijfsleven werken aan verduurzaming.
- 4.2 Optrekken met relevante samenwerkingspartners zoals het rijk, woonveste, huurdersvereniging, ondernemers, vastgoedeigenaren, parkmanagers, netbeheerders, energiebedrijven en energiecoöperaties. Er zullen strategische keuzes gemaakt moeten worden over welke verduurzamingsambities waar en wanneer in uitvoering worden gebracht. Ons stroomnet loopt in ijltempo vol.
- 4.3 Dat gekeken wordt naar de financiële haalbaarheid van de verduurzamingsopgave.
- 4.4 Bij locatiekeuze van windmolens tijdig in overleg treden met bewoners en buurgemeenten. In de REKS wordt namelijk een Hub op Heusdens grondgebied voorzien. Een gebied waar duurzame energie wordt opgewekt, wat voor de gemeente Heusden concreet inhoudt dat er 5 windmolens moeten worden gerealiseerd. Het CDA respecteert regionale afspraken en landelijke of Europese minimum afstandsnormen. Hierbij zullen de belangen van onze inwoners altijd voorop staan.
- 4.5 Bij het plaatsen van zonnepanelen eerst de beschikbare ruimte op daken en boven bestrate ruimtes benutten.
- 4.6 Dat er nagedacht gaat worden over de overstap op elektrische en kleinere vracht- en bestelauto's voor bevoorrading. Dit is nodig omdat de luchtvervuiling (fijnstof) hierdoor afneemt. De gemeente, leveranciers en ondernemers moeten niet wachten tot zij hiertoe gedwongen worden door gerechtelijke uitspraken of landelijke regelgeving. Desnoods gebeurt dit in overleg met onze buurgemeenten 's-Hertogenbosch en Waalwijk, want naar verwachting zullen rondom de grotere steden distributie hubs ontstaan.
- 4.7 Burgerinitiatieven stimuleren die een bijdrage leveren aan een beter leefmilieu. Speciale aandacht voor jongeren en voor mensen met een smalle beurs.
- 4.8 Administratieve rompslomp terugdringen bij het energieneutraal maken van woningen. Wel speciale aandacht voor (rijks)monumenten vanwege behoud cultuurhistorische waarden. Verduurzaming van monumenten vergt maatwerkoplossingen en veel van de maatregelen zijn niet ongelimiteerd mogelijk.
- 4.9 Zuinig omgaan met (aanwezig) groen in de gemeente. Dit is goed voor het milieu, water afwikkeling en verkoeling in hete zomers.
- 4.10 Verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed versnellen.
- 4.11 Dat de gemeente actief bijdraagt aan de Sustainable Goals, de duurzame ontwikkelingsdoelen, zoals vastgesteld door de Verenigde Naties (VN).
- 4.12 Kijken naar de meest duurzame manier van afval inzamelen. De gemeente hanteert nu 'omgekeerd inzamelen'. Ervaring leert dat mensen niet altijd goed hun afval scheiden. Misschien wordt het tijd voor een ander afvalstelsel. Onderzoek wijst uit dat het afval

scheiden door professionele afvalverwerkers efficiënter is en meer oplevert dan wanneer dit door de bewoners wordt gedaan.

- 4.13 Onderzoeken of er naast de bestaande glas- en textielcontainers een behoefte is aan papiercontainers.

5. Verkeer Slim & Duurzaam

Er is veel veranderd sinds de eerste plannen van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) zo'n 10 jaar geleden. Het CDA vindt het belangrijk dat verkeer zoveel mogelijk uit de dorpskernen geweerd wordt om drukte, geluidsoverlast, fijnstof-overlast en gevaarlijke situaties te voorkomen. Door de koppeling van het Gemeentelijk Verkeers- Vervoersplan (GVVP) en onderhoud van wegen aan het GOL, is veel onderhoud van wegen blijven liggen en zijn er op sommige plekken onveilige situaties ontstaan door te veel drukte. Het CDA wil zich daarom focussen op de doorstroom van verkeer binnen de elf kernen en de nodige financiële aandacht geven aan onderhoud van de wegen. Het CDA wil daarbij niet blijven wachten op de uitvoering van het GOL.

Het CDA streeft naar verkeersveilige en gezinsvriendelijke buurten. Om dit te bereiken is verkeersmentaliteit van mensen doorslaggevend. Het CDA weet maar al te goed dat het kan ontbreken aan sociaal verkeersgedrag. Uit de Veiligheidsmonitor 2019 van het CBS blijkt dat ruim zeventig procent van de Nederlanders vindt dat er te hard wordt gereden in hun buurt. Volgens het CDA is daar maar één remedie tegen: handhaven en investeren in snelheidsbeperkingen.

Ook is onze wijze van vervoer onderhevig aan verandering. Het CDA ziet nieuwe initiatieven ontstaan zoals deelscooters en buurtauto's. Daarnaast stappen veel mensen op de snelle elektrische fiets om korte afstanden af te leggen voor boodschappen, om naar werk te gaan, maar ook om in de eigen regio te recreëren. Als CDA willen we dit stimuleren, omdat het bijdraagt aan de leefbaarheid van onze gemeente, door betere luchtkwaliteit, meer verkeersveiligheid en minder blik op straat.

Het CDA wil:

- 5.1 Het (doorgaand) vrachtverkeer in de gemeente verminderen. Omdat het zorgt voor geluidsoverlast, gevaarlijke (verkeers)situaties en schade. De gemeente moet in overleg met bewoners en ondernemers limieten stellen aan afmetingen en gewicht van voertuigen en de tijden waarop deze toegang hebben tot kwetsbare omgevingen.
- 5.2 Hard rijden voorkomen. In overleg met buurten kijken naar waar de verkeersveiligheid beter kan en gepaste maatregelen nemen.
- 5.3 Fietsen aantrekkelijker maken. Het CDA juicht de realisatie van snelfietsroute langs de A59 toe, maar pleit voor uitbreiding. Het CDA wil de kernen nabij de Bergsche Maas op de route aansluiten. Mede door het toenemende gebruik en bereik van de elektrische fiets en de (deel)scooter is er naast de behoefte aan brede, veilige en goed onderhouden fietspaden een behoefte aan de juiste faciliteiten op de bestemming. Denk aan voldoende (camera-) bewaakte stallingsruimte, laadpunten en het inrichten van fietspaden voor de elektrische fiets. Deelvoertuigen mogen alleen op afgesproken locaties gestald worden om overlast te voorkomen. Voor al deze zaken moet aandacht komen, met name in (en om) de kernen waar veel bezoekers komen.
- 5.4 Voldoende toegang tot openbaar vervoer (OV) en de buurtbus voor goede bereikbaarheid van kleine kernen en industrieterreinen. Het CDA wil dat de gemeente zich bij de provincie hiervoor inzet.
- 5.5 Meer parkeerruimte aan de rand van Vesting Heusden, met adaptieve bewegwijzering naar vrije parkeerruimte. Hierdoor worden onnodige verkeersbewegingen voorkomen.
- 5.6 Dat de gemeente lokale initiatieven ondersteunt die bijdragen aan verkeersveiligheid.
- 5.7 Dat de Grote Straat in Drunen, die nu al wel een 30-km-zone is, ook wordt ingericht als 30-km-zone.
- 5.8 Het GOL opknippen en de onafhankelijke delen apart uitvoeren en zo nodig opnieuw beoordelen en bijstellen.

5.9 Meer verharde wandelpaden aanleggen. Voor de veiligheid van fietsers en wandelaars.

6. Wonen Betaalbaar & Passend

Inwoners wonen prettig in de gemeente Heusden. Het zijn onze cultuurhistorische schatten - Nationaal Park De Loonse & Drunense Duinen en Vesting Heusden - en de centrumgebieden Vlijmen en Drunen met de weidse buitengebieden en bijbehorende kleine kernen die ervoor zorgen dat het in onze gemeente goed wonen, werken en leven is.

Maar er zijn meer woningen nodig. Ook in de gemeente Heusden. Het CDA vindt dat er geen tijd te verliezen is. Het kan makkelijk tien jaar duren om van plan tot realisatie te komen.

De gemeente Heusden ligt in de economisch aantrekkelijke regio van 's-Hertogenbosch, maar ook nabij de regio Eindhoven (hightech campus, ASML, VDL). De vraag naar woningen wordt steeds groter. Hierdoor hebben mensen grote moeite met het vinden van betaalbare huisvesting, vooral starters en mensen met een modaal of laag inkomen.

Daarom wil het CDA bouwen voor middeninkomens en specifiek voor senioren en jonge starters sociale huurwoningen realiseren. Het CDA is voor een goede mix van koopwoningen en huurwoningen. Nieuwbouw van huurwoningen door corporaties of gemeente geniet de voorkeur. Wanneer sociale woningbouw door commerciële partijen wordt gerealiseerd wil het CDA dat deze voor de langere termijn wordt behouden voor het sociale huursegment. Voor nieuwbouw koopwoningen zou een zelfbewoningsplicht in combinatie met een anti-speculatiebeding moeten gelden.

Daarbij vindt het CDA dat er bij (nieuw)bouw rekening gehouden moet worden met voldoende parkeergelegenheid wanneer het gaat om 'inbreidingslocaties.' Ook moet woningbouw binnen of aansluitend aan de bebouwde kom plaatsvinden. Het ombouwen van vrijkomende agrarische bedrijven in het buitengebied naar kleine woonclusters van meerdere woningen vindt het CDA een bedreiging voor het open buitengebied.

Waar het CDA voor waakt is de leefbaarheid in de kernen. Want betaalbaar en prettig wonen gaat over je huis én je buurt. Leefbaarheid valt of staat met de juiste voorzieningen. Denk aan verenigingsleven, scholen en winkelaanbod. Wanneer dit onder druk komt te staan door het woningtekort en de marktwerking dan hebben starters en doorstromers het nakijken ten faveure van kapitaalkrachtige inwoners en beleggers. Met incidenteel verhuur heeft het CDA geen probleem, zolang het maar niet bedrijfsmatig is.

Het CDA wil:

- 6.1 Dat er versneld duurzaam gebouwd wordt. Dit kan in samenwerking met Woonveste. Maar de gemeente kan zelf ook huurwoningen bouwen in plaats van uitbesteden aan commerciële partijen.
- 6.2 Bij nieuwbouw zoveel mogelijk levensloopbestendig bouwen, zodat aanpassing of verhuizing later voorkomen kan worden.
- 6.3 Een nieuwe benadering ten aanzien van verkoop maatschappelijk vastgoed. Er is meer dan de geldelijke waarde.
- 6.4 Koop-, huur- en zorgwoningen bouwen voor starters, senioren en mensen die (op afstand) hulp nodig hebben.
- 6.5 Dat de gemeente haar groene uitstraling behoudt. Bij nieuwbouw- en transformatieprojecten moet er natuur inclusief gebouwd worden.
- 6.6 Gemengde woonwijken (betaalbaar, midden-dure en dure woningen). Dit is nodig om een wijk sociaal vitaal te houden. Sociaal inclusief.

- 6.7 Een onderzoek naar de mogelijkheden voor een nieuwe woonwijk bij Oudheusden. De kern Oudheusden verdient aandacht en kan met een groeiend aantal inwoners een hoger voorzieningenniveau bereiken.
- 6.8 Vanwege het tekort aan huurwoningen in het middensegment verkoop van sociale huurwoningen opschorten.
- 6.9 Alternatieve bouwvormen overwegen. Veel woningen op een klein oppervlak realiseren door in de hoogte bouwen. Rekening houdend met historisch landschap en vergezichten. Met de nadruk op humaan door een combinatie van ontmoeten en groen te realiseren. Daarmee blijft het ommeland leeg en natuurlijk. Voor het CDA is het bespreekbaar om het vastgestelde maximum van zes bouwlagen los te laten zodat aan de rand van de kernen in de hoogte gebouwd kan worden.
- 6.10 Dat er rekening wordt gehouden met de gezondheidsbelangen van inwoners die gevoelig zijn voor straling.
- 6.11 Experimenteren met tijdelijke- of flexwoningen als daar behoefte aan is. Overlast voor de omgeving dient hierbij te worden voorkomen.
- 6.12 Slechte rioleringen, waardoor huizen waterschade oplopen bij regenval, met spoed aanpakken.
- 6.13 Toezien op veilige huisvesting van arbeidsmigranten en statushouders.
- 6.14 Kindervriendelijke woonwijken met voldoende wandel- en fietspaden en groene speelplekken waar kinderen een balletje kunnen trappen.
- 6.15 Handhaven op het melden van toeristische woningverhuur. Ook wordt er een maximum gesteld aan het aantal dagen verhuur per jaar van de woning aan toeristen. Short stay beleid.
- 6.16 Geen loting bij huurwoningen.
- 6.17 Een huursysteem, waarbij de inschrijftijd blijft doorlopen bij huur. Om doorstroom en prettig wonen te bevorderen.
- 6.18 Meer oog op de belangen van jonge starters uit de gemeente Heusden bij toewijzing van huurwoningen. Hierdoor kunnen jonge mensen in de omgeving blijven wonen waar ze zijn opgegroeid en lid blijven van dezelfde verenigingen en sociaal netwerk.

7. Buitengebied Groen Erfgoed & Landbouw

De elf kernen van de gemeente Heusden liggen landelijk en vrij in mooi polderlandschap, gecombineerd met water, natuur en duinen. Het CDA wil dit blijvend koesteren. Naast de van oudsher agrarische functie ziet het CDA dat het buitengebied in toenemende mate wordt ontdekt door toeristen. Bovendien krijgt het steeds vaker de bestemming voor opwekking van duurzame energie. In de komende jaren moeten daarom belangrijke keuzes gemaakt worden.

Heusden omvat zo'n 130 landbouwbedrijven. Het CDA beseft dat er veel ontwikkelingen gaande zijn in de agrarische sector. Het CDA wil graag bijdragen aan een duurzame landbouw en gelijktijdig kansen bieden aan de agrarische sector om voldoende bestaanszekerheid op te bouwen. Zo wil het CDA het buitengebied groen en vitaal houden. Want agrariërs zijn grotendeels de beheerders van ons buitengebied.

Ook komen er veel agrarische panden leeg te staan de komende tijd: de panden zijn moeilijk verkoopbaar en er is vaak geen opvolger. Voor een goede herbestemming van deze panden en de grond is maatwerk nodig. Het CDA is er voorstander van in het buitengebied een goed ondernemersklimaat te bewaren.

Daarnaast beseft het CDA dat door alle landelijke maatregelen agrariërs veel kosten moeten maken om te kunnen overleven. Soms worden daarom gronden verkocht aan investeerders om ze daarna terug te kunnen pachten. Dit geeft op korte termijn financiële ruimte om het bedrijf voort te kunnen zetten, maar op de lange duur brengt dit voor de bedrijven en de gemeente risico's met

zich mee. Het pachtbeleid van de gemeente zelf moet daarom goed bekeken worden om te voorkomen dat gronden in handen vallen van (buitenlandse) investeerders.

Daarbij constateert het CDA dat er voor jonge boeren momenteel (te) weinig perspectief is op een goede toekomst. Zij verdienen waar mogelijk steun vanuit de gemeente Heusden om kringloop- en natuur inclusieve landbouw vorm te geven en daarbij neveninkomsten te kunnen genereren. Want vormen van Agrotourisme dragen bij aan het vitaliseren van het platteland en is een belangrijke bron voor aanvullende werkgelegenheid.

De gemeente Heusden is daarnaast rijk aan groen erfgoed. Dagelijks genieten inwoners en bezoekers van de duinen of de pracht van de Heusdense vestingwerken. Herstel en beheer hiervan vraagt om specifieke kennis en samenwerking. Het CDA vindt dat hier meer werk van gemaakt moet worden.

Het CDA wil:

- 7.1 Dat het toekomstig gebruik van het buitengebied geborgd wordt in de Omgevingsvisie. We leven in een snel veranderende wereld met nieuwe belangen. Dit moet in de juiste banen geleid worden. Als CDA gaan we niet over stakeholders regeren, maar in gesprek met stakeholders.
- 7.2 Agrariërs die hun bedrijfsactiviteiten willen verduurzamen ondersteunen. Er wordt veel gevraagd van agrarische ondernemers. Het CDA vindt dat er zicht moet zijn op verdienvermogen in relatie tot duurzaam ondernemen. Als gemeente kun je hierin het verschil maken door regelgeving die hierop gericht is.
- 7.3 Dat onderzocht wordt of pacht prijzen voor agrariërs naar beneden kunnen in ruil voor reële duurzaamheidsmaatregelen.
- 7.4 Dat de gemeente weloverwogen nieuwe bedrijfsbestemmingen toestaat voor vrijkomende agrarische bedrijven (VAB's) om leegstand en verloedering te voorkomen.
- 7.5 Dat de gemeente zeer terughoudend is om vrijkomende bedrijven in het buitengebied te gebruiken voor woningbouwlocaties. Dit om de openheid en een goed ondernemersklimaat te waarborgen.
- 7.6 Dat onderzocht wordt of agrarische gronden door de gemeente van boeren overgenomen kunnen worden met recht van pacht, zodat deze gronden niet in handen van (buitenlandse) investeerders komen.
- 7.7 Zorg voor groen erfgoed op de gemeentelijke agenda vanwege toenemende recreatie.
- 7.8 Het aangezicht van de gemeente in het noorden en het zuiden beschermen: de Vestingstad Heusden en het Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen.
- 7.9 Een doortastende aanpak van de bestrijding van invasieve exotische planten zoals de Japanse Duizendknoop. Deze soorten vormen een risico voor onze biodiversiteit, vestingwerken en polderwegen.
- 7.10 Dat bij het maaibeleid van de gemeente rekening wordt gehouden met het tegengaan van de verspreiding van het giftige Jakobskruid.

8. Economie Ondernemen & Werkgelegenheid

Binnen de gemeente zijn veel ondernemers actief. Dat wil het CDA graag zo houden. Het zorgt voor werkgelegenheid en draagt bij aan de vitaliteit en leefbaarheid van onze kernen. Veel inwoners kopen lokaal in de wetenschap dat hiermee het eigen voorzieningenniveau op peil blijft. Tegelijkertijd leveren zij daarmee een bijdrage aan de CO2-reductie. Iets waar we allemaal trots op kunnen zijn en wat ook blijvend onder de aandacht gebracht moet worden door de gemeente Heusden.

Sociaal ondernemen is sterk in opkomst. Het CDA is groot voorstander van deze vorm van bedrijvigheid. Het toont maatschappelijke betrokkenheid door het geven van gelijke kansen aan

mensen en het richt zich op duurzame productie. De zo-hard-benodigde economische aanjagers van onze samenleving.

Het CDA heeft werkgelegenheid hoog op de agenda staan. Samen met het bedrijfsleven wil het CDA de mogelijkheden benutten om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen. Daarbij hebben we speciale aandacht voor statushouders en voor mensen die langdurig in de bijstand zitten. Want werk zorgt voor ontwikkeling en eigenwaarde. Dit wil het CDA voor iedereen.

Het CDA wil:

- 8.1 (Nieuwe) Ondernemers de benodigde faciliteiten bieden. Juiste randvoorwaarden scheppen door duidelijke regelgeving, gunstige vergunningverlening en goede handhaving.
- 8.2 Periodiek overleg met het bedrijfsleven over de toekomst. Ondernemers spelen een belangrijke rol in de verduurzamingsopgave, hebben een directe impact op de leefomgeving en zorgen voor werkgelegenheid.
- 8.3 Dat de economische opgaven en uitdagingen waar de gemeente voor staat gezamenlijk worden opgepakt. Met ondernemers én inwoners én belangenorganisaties. Samenwerking en verbinding.
- 8.4 Aandacht voor het teruglopend winkelbestand. Mensen willen een beleving, zij willen centraal staan wanneer zij erop uitgaan. Daar is zowel financiële en fysieke ruimte voor nodig. Dit moet vastgelegd worden als kaderstellende regelgeving in de Omgevingsvisie.
- 8.5 Dat lokale ondernemers gelijke kansen krijgen bij de aanbesteding van werk door de gemeente.

9. Bestuur & Financiën Rechtvaardig & Duurzaam

Het CDA staat voor wederkerigheid: wanneer een gemeente 'beter luistert' en lokale initiatieven ter harte neemt, groeit het vertrouwen van de burgers in hun gemeente maar ook het vertrouwen van de gemeente in haar burgers.

Het CDA gelooft in de kracht van de samenleving. De gemeente is een vertegenwoordiging van de samenleving. De gemeente is er voor de inwoners. De gemeente zoekt dan ook verbinding met inwoners. Expertise, creativiteit en eigen inhoudelijke inbreng van bewoners leidt vaak tot een beter (project)resultaat en zorgt voor het broodnodige draagvlak. Daarnaast loopt de gemeente hierdoor minder risico op vertraging of juridische procedures.

Veiligheid van burgers en bedrijven in de gemeente Heusden is belangrijk voor het CDA. Uitbreiding van de huidige handhaving capaciteit is nodig. Handhavingsteams hebben de afgelopen jaren een grotere rol gekregen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid in de gemeente. Het CDA vindt dat het tijd wordt dat de capaciteit meegroeit. Omdat sprake is van meer verkeersovertredingen, geluidsoverlast en criminaliteit.

Het CDA vindt dat belastinggeld verantwoord besteed moet worden. Wanneer overheidsaanbestedingen plaatsvinden dan worden instellingen waar salarissen boven de Balkenende-norm worden uitbetaald zo mogelijk geweerd. Ook wanneer de gemeente Heusden werk of producten inkoop, wil het CDA zich inspanssen om dat circulair te doen. De gemeente zegt hiermee dat we als publieke organisatie de verduurzamingsopgave serieus nemen. Goed voorbeeld doet volgen.

In 2020 maakte 86% van de Nederlandse bevolking van 16 tot 75 jaar minstens één keer per jaar gebruik van overheidswebsites. De overheid is dus online steeds beter te vinden. De gemeente Heusden zal haar dienstverlening verder moeten digitaliseren en slimmer moeten inrichten voor een groter publieksbereik. Ontwikkelingen als de Omgevingswet en de recent aangenomen wet Open Overheid vragen hierom.

Het CDA wil:

- 9.1 Dat er meer ruimte komt voor burgerinitiatieven. De beweging Buurt Bestuurt is een mooi begin, maar het CDA wil de democratische betrokkenheid van burgers vergroten. Geef burgers bijvoorbeeld de kans om een voorstel op de politieke agenda te krijgen.
- 9.2 Dat de gemeente bij het toekennen van burgerinitiatieven goed kijkt of deze initiatieven ook elders toegepast kunnen worden, zodat willekeur wordt voorkomen.
- 9.3 Politieke transparantie en een betrouwbare, integere overheid. Vertrouwen van inwoners in de overheid is cruciaal voor een goed functionerende democratie.
- 9.4 Meer zichtbaarheid van politie (de wijkagent) en handhavers in alle kernen. Niet alleen om het gevoel van veiligheid te vergroten, maar ook omdat er een preventieve werking vanuit gaat. Dit zal de informatiepositie van de gemeente Heusden vergroten.
- 9.5 Een financieel gezonde gemeente Heusden en eerlijke lokale lasten. Het CDA spant zich in om de OZB niet meer te laten stijgen dan de inflatie.
- 9.6 Dat hondenuitrenvelden en hondenpoepcontainers blijven als service naar hondenbezitters en dat overlast wordt voorkomen. Hondenbelasting draagt hieraan bij.
- 9.7 Een zichtbare gemeente Heusden voor haar burgers. Het CDA is zich bewust van de vergaande digitalisering online, maar hecht waarde aan contactmomenten voor burgers die daar behoefte aan hebben. Baliefunctie op het gemeentehuis blijft dan ook bestaan.
- 9.8 De digitaliseringsuitdaging aangaan. De technologie is zover. In deze tijd, ook door de coronapandemie, zijn mensen meer online gaan doen. De gemeente mag, wanneer het gaat om digitale dienstverlening, hier niet in achterblijven.
- 9.9 Een resultaatgerichte gemeente, met ontwikkelagenda's en de ambitie om verantwoord te experimenteren.